

four levels of knowledge: philosophical, sociological, historical and theoretical, and sectoral.

It is shown that the philosophical level of knowledge about the State makes it possible to comprehend the nature of its emergence, essential and value-semantic properties in the most generalized terms; sociological level – to understand the State as the main social institution of society; historical and theoretical – to create a fairly coherent system of knowledge about the formal, substantive and essential properties of the State, the patterns of its emergence and development; branch – to reveal, using the methodological tools of other sciences (political science, jurisprudence, economics, psychology, aesthetics, etc.), various formal, substantive and essential features of the State as a multifaceted subsystem of society. These conceptual ideas are proposed to be implemented in practice: to legally regulate the status of the state and implement it as a separate specialty in the system of training highly qualified specialists; to prepare training and research programs, on their basis to organize the educational process in the higher education system and to create appropriate educational and research units (departments, faculties, scientific schools, etc.) that should provide it; to reorganize academic research institutions that study «state and law» (Institute of State and Law of the National Academy of Sciences of Ukraine) into those that study the state separately; modify or create new scientific information tools for publishing the results (scientific journals); hold relevant scientific and practical events (round tables, conferences, forums, etc.) to verify these results, exchange views and consider new ideas for further study of the state.

Keywords: *science of the state, statology, algorithm of formation of statology, subject of statology, thematic structure, specialty, academic discipline.*

УДК 342.72:305

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-1-59-66

Ірина ГРИЦАЙ[©]

доктор юридичних наук, професор
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ ТА ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ: ІНТЕГРАЦІЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ У ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ

Здійснено комплексний аналіз соціальних стандартів та гендерної рівності, зокрема їхні теоретичні основи, правові механізми забезпечення та практичні аспекти реалізації в сучасних умовах. Досліджено різноманітні аспекти, такі як соціальні стандарти та гендерна рівність, а також їх інтеграція у правові межі. Особливу увагу приділено аналізу механізмів забезпечення цих стандартів за допомогою правових інструментів. Розглянуто роль міжнародного співтовариства у цьому процесі, а також практичні виклики та проблеми, що виникають при реалізації соціальних стандартів та гендерної рівності на практиці. Висвітлено різні підходи та стратегії, що використовуються для забезпечення відповідності цим стандартам у різних країнах та регіонах.

У висновках наведено рекомендації щодо подальшого розвитку правового забезпечення, а також підкреслено важливість спільних зусиль різних суб'єктів для забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності в сучасному суспільстві. Зазначено, що лише шляхом співпраці та координації зусиль можна досягти значного прогресу в цій сфері та забезпечити всебічний розвиток суспільства.

Ключові слова: *соціальні стандарти, соціальні гарантії, соціальні права, гендерна рівність, правове забезпечення, теоретичний аналіз, практичні аспекти, механізми забезпечення, міжнародне співтовариство, виклики та проблеми, рекомендації, права людини.*

Постановка проблеми. У сучасному світі, де відбуваються стрімкі зміни у різних сферах життя, питання соціальних стандартів та гендерної рівності стають одними з найбільш важливих. Нерівності в суспільстві, що базуються на гендерних та соціальних відмінностях, потребують детального аналізу та ефективних правових механізмів для їх вирішення. Розглянемо ключові аспекти, що визначають актуальність

© І. Грицай, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5467-839X>

irinagritsay86@gmail.com

теми та її значення для суспільства.

Насамперед слід звернутися до поняття соціальних стандартів, що визначають прийнятний рівень життя, права та обов'язки громадян у конкретній соціокультурній обстановці. Сприяючи стабільності та розвитку суспільства, соціальні стандарти повинні ґрунтуватися на принципах справедливості та рівності й урахувати інтереси різних соціальних груп.

Однією з ключових складових соціальних стандартів є гендерна рівність, що передбачає рівні можливості та права для чоловіків та жінок у всіх сферах життя. Забезпечення гендерної рівності є необхідним кроком для побудови справедливого суспільства, де кожна особа має рівні можливості для самореалізації, незалежно від статевої приналежності.

Однак, незважаючи на визнання важливості соціальних стандартів та гендерної рівності, на практиці виникають численні виклики та проблеми. Ці виклики можуть бути пов'язані зі стереотипами, дискримінацією, а також недостатньою ефективністю правових механізмів.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання соціальних стандартів та соціальних гарантій, а також гендерної рівності розглядали такі вчені, як: І. Андрієнко, О. Богданова, С. Бобровник, О. Відішева, Л. Гордієнко, М. Даніліна, О. Лук'янчиков, С. Миколук, І. Наливайко, Л. Наливайко, С. Опішняк, І. Пелех, Ю. Хаузерман, Є. Чорна, О. Чутчева та ін.

Мета дослідження полягає в ретельному аналізі та розкритті теоретичних і правових аспектів забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності. Слід проаналізувати існуючі правові механізми, їхню ефективність і можливості вдосконалення для досягнення більш справедливого та рівного суспільства. У цьому контексті висвітлити практичні приклади та визначити ключові виклики, що виникають у реалізації соціальних стандартів та гендерної рівності.

Виклад основного матеріалу. Соціальні стандарти є важливою складовою сучасного суспільства. Їхні теоретичні основи базуються на концепціях справедливості, рівності та гуманізму. Згідно зі справедливістю, кожна людина повинна мати доступ до ресурсів і можливостей, необхідних для достойного життя. Рівність перед законом та рівні можливості для всіх громадян є основним принципом, що лежить в основі соціальних стандартів. Гуманізм визнає гідність та права людини як найвищі цінності, що повинні бути гарантовані суспільством [1, с. 58–63].

Соціальні стандарти також відображають соціальні цінності та прийнятні норми для конкретного суспільства. Вони визначають мінімальний рівень життя та права громадян, включно з доступом до освіти, охороною здоров'я, житла, соціального захисту та інших основних потреб. Створення і забезпечення соціальних стандартів відповідає народним потребам та гарантує соціальний мир і стабільність у суспільстві [2, с. 151–155].

Теоретичні основи соціальних стандартів складають різноманітні підходи та концепції, що розвиваються в межах соціальних наук, філософії та правознавства. Ці основи становлять фундамент для розробки та реалізації ефективних політик і програм соціального захисту, спрямованих на забезпечення соціальної справедливості та гарантування гідного життя для всіх громадян.

Розглянемо різноманітні правові механізми, що використовуються для забезпечення соціальних стандартів у суспільстві. Основу правового забезпечення соціальних стандартів складають конституційні й законодавчі акти, що визначають права та обов'язки громадян у сфері соціального захисту.

Насамперед аналізуються конституційні норми, що визначають основні принципи соціальної політики держави. Ці норми встановлюють право громадян на соціальний захист, а також обов'язки держави щодо забезпечення соціальних стандартів. До таких обов'язків можуть належати забезпечення працевлаштування, медичної допомоги, освіти, житла та інших соціальних послуг [3, с. 25–29].

Далі розглядаються законодавчі акти, що деталізують права та обов'язки у сфері соціального захисту. Це можуть бути закони, постанови уряду, нормативні акти місцевих органів влади тощо. Вони встановлюють конкретні механізми та процедури забезпечення соціальних стандартів, а також визначають права та обов'язки громадян у цій сфері.

Важливу роль у забезпеченні соціальних стандартів відіграє судова практика.

Суди здійснюють тлумачення законодавства та вирішують конкретні справи у сфері соціального захисту. Судові рішення створюють прецеденти, що впливають на подальшу правову практику та розвиток законодавства у цій галузі [4, с. 324–330].

Механізми контролю за виконанням соціальних стандартів забезпечують моніторинг та нагляд за дотриманням прав громадян на соціальний захист. Це може включати діяльність органів соціального захисту, аудиторських органів, громадських організацій та інших зацікавлених сторін.

Розглянемо основні теоретичні аспекти гендерної рівності, що є важливими для розуміння сутності та механізмів забезпечення гендерної рівності в суспільстві.

Гендерна рівність визначається як рівність прав, можливостей та статусу для всіх осіб, незалежно від їхньої гендерної приналежності. Основними принципами гендерної рівності є рівність (однакові права та можливості для жінок та чоловіків), нетоталітаризм (відсутність дискримінації за гендерною ознакою) та відповідальність (забезпечення відповідальності за порушення принципів гендерної рівності) [5, с. 61–66].

Також важливим аспектом є розрізнення між поняттями «гендер» та «стать». Гендер визначається як соціально-культурна конструкція, що детермінує ролі, очікування та поведінку жінок і чоловіків у суспільстві, тоді як стать належить до біологічних характеристик.

Ключовими теоретичними підходами до гендерної рівності є гендерний аналіз (аналіз впливу гендерних чинників на всі аспекти життя), гендерна грамотність (здатність розрізняти, аналізувати та реагувати на гендерні нерівності) та гендерне бюджетування (врахування гендерних аспектів у процесі розподілу бюджетних ресурсів) [6, с. 27–32].

Для розуміння гендерної рівності також важливо дослідити поняття «патріархат» та його вплив на суспільство. Патріархальні структури можуть створювати нерівні умови для жінок та чоловіків і сприяти гендерній дискримінації.

Отже, розуміння й аналіз теоретичних засад гендерної рівності є важливими для розробки та впровадження ефективних стратегій і механізмів забезпечення гендерної рівності у суспільстві.

Правові механізми забезпечення гендерної рівності охоплюють різноманітні нормативно-правові акти, міжнародні документи, а також правозастосовну практику, спрямовану на гармонізацію статевих відносин та забезпечення рівних можливостей для всіх громадян, незалежно від статі.

Одним із ключових міжнародних документів, що визначає засади гендерної рівності, є Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р., що зобов'язує держави-учасниці до прийняття законодавства та впровадження заходів для захисту прав жінок та забезпечення їхньої рівності перед законом [7].

У внутрішньодержавному правовому просторі в аспекті забезпечення гендерної рівності вирішальне значення має прийняття та реалізація спеціального законодавства, зокрема законів про запобігання та припинення гендерної дискримінації, антидискримінаційних законів, а також законів, що регулюють гендерний баланс у сферах, де створюються та приймаються рішення [8, с. 122].

Окрім законодавства, важливу роль у забезпеченні гендерної рівності відіграють інститути громадянського суспільства, що працюють над моніторингом виконання гендерних політик та захистом прав жінок, а також міжнародні організації, що надають консультації та підтримку у реалізації заходів із гендерної рівності [9, с. 7–14].

Забезпечення гендерної рівності у правовій сфері вимагає постійного моніторингу, оцінки та аналізу ефективності застосовуваних правових механізмів, а також постійного удосконалення законодавства для відповідності потребам суспільства, що змінюються, та принципам гендерної рівності.

Міжнародне співтовариство відіграє важливу роль у забезпеченні соціальних стандартів та гендерної рівності шляхом прийняття і ратифікації різних міжнародних документів та угод, спрямованих на захист прав людини та рівноправ'я статей.

Однією з ключових міжнародних організацій, що сприяє забезпеченню соціальних стандартів та гендерної рівності, є Організація Об'єднаних Націй (далі – ООН). Через свої агентства, такі як Жіноча організація ООН (UN Women), та інші структури ООН активно працює над розробкою та реалізацією програм і проєктів, спрямованих на підтримку соціальних стандартів та гендерної рівності.

Крім того, свій внесок у підтримку та розвиток правових механізмів, спрямованих на забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності в різних країнах світу, вносять міжнародні організації, такі як Європейський Союз, Рада Європи, а також Міжнародна організація праці [10, с. 42–73].

У свою чергу, міжнародні конференції, зустрічі та форуми надають можливість для обміну досвідом та кращої практики в галузі соціального захисту та гендерної рівності між різними країнами та регіонами. Це сприяє підвищенню ефективності заходів у цих сферах та розвитку міжнародного співробітництва.

Незважаючи на існуючі правові норми та міжнародні зобов'язання, виконання соціальних стандартів та забезпечення гендерної рівності може стикатися з низкою практичних викликів та проблем.

Однією з основних проблем є недостатнє фінансування програм та проєктів, спрямованих на забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності. Недостатня увага до цих питань у бюджетних асигнуваннях може призвести до неповного виконання заходів і стратегій [11, с. 362–366].

Також важливо враховувати культурні та соціальні особливості кожної країни та специфіку регіону. Наприклад, низька освіченість, відсутність свободи слова та проблеми з доступом до освіти й медичних послуг можуть стати перешкодою для досягнення рівності.

Крім того, недостатня участь жінок у політичному та економічному житті, а також стереотипи стосовно ролей чоловіків і жінок можуть ускладнити реалізацію гендерної рівності.

Порушення соціальних стандартів та загострення нерівності між статями можуть мати місце і через негативний вплив конфліктів та природних катастроф.

Отже, вирішення цих практичних викликів та проблем вимагає комплексного підходу, залучення різних секторів суспільства та врахування конкретних умов кожної країни чи регіону.

Попри наявні виклики та проблеми існують перспективи для подальшого розвитку та покращення правового забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності [12, с. 494–509].

Однією з ключових перспектив є посилення уваги держави до цих питань шляхом прийняття та вдосконалення відповідного законодавства. Це може передбачати прийняття нових законів, актів та політичних стратегій, спрямованих на забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності, а також удосконалення вже існуючих нормативно-правових актів.

Крім того, важливо підтримувати та розвивати механізми моніторингу та оцінки реалізації зазначених правових норм, що дозволить забезпечити ефективний контроль за виконанням законодавства та ефективність заходів, спрямованих на забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності.

Необхідно продовжувати і просвітницьку та освітню діяльність у сфері соціальних стандартів та гендерної рівності. Це допоможе суспільству усвідомити важливість окреслених питань, підвищити громадську участь та активність у процесі їх вирішення.

Зокрема, важливими є ініціативи з підтримки жінок та їхньої активної участі в усіх сферах життя, включно з політичним та економічним життям, а також ініціативи зі створення сприятливих умов для забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності в сільських районах та малоосвічених громадах.

Отже, розвиток правового забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності потребує комплексного підходу та спільних зусиль держави, суспільства та міжнародного співтовариства.

Для подальшого зміцнення правового забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності важливим є сприяння міжнародному співробітництву та обміну досвідом між країнами, а саме: обмін кращими практиками, проведення спільних проєктів та програм, а також участь у міжнародних форумах та конференціях. Завдяки цьому країни зможуть використовувати найефективніші методи та стратегії у сфері соціальної політики та гендерної рівності, щоб досягти більш високого рівня соціальної справедливості та рівноправ'я для всіх своїх громадян [13, с. 56–63].

Розвиток правового забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності передбачає не лише вдосконалення існуючих механізмів, але й інтеграцію нових

підходів та інструментів. Це може включати впровадження інноваційних методів моніторингу та оцінки ефективності соціальних програм, використання новітніх технологій для забезпечення доступу до інформації про права та можливості, а також розробку альтернативних механізмів врегулювання конфліктів та захисту прав гендерних меншин.

Такі нові підходи дозволять не лише зміцнити існуючу систему правового захисту соціальних стандартів та гендерної рівності, але й адаптувати її до потреб та викликів сучасного суспільства, що змінюються.

Важливою перспективою розвитку правового забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності є залучення громадськості та активних груп до процесу прийняття рішень. Це передбачає розширення можливостей громадянського суспільства для участі у формуванні та впровадженні соціальних програм, а також забезпечення їхнього активного впливу на прийняття рішень у сфері соціальної політики та гендерної рівності. Залучення громадськості дозволить забезпечити більшу відкритість та прозорість у процесі прийняття рішень, а також врахувати різноманітні потреби та інтереси різних груп населення.

Ще однією важливою перспективою є поширення освіти та підвищення свідомості громадян щодо їхніх прав та можливостей у сфері соціальних стандартів і гендерної рівності. Це може бути здійснене шляхом розробки та впровадження освітніх програм, зокрема навчання з питань гендерної рівності та соціальних прав, проведення інформаційних кампаній та інших заходів із метою підвищення обізнаності громадян щодо їхніх прав та можливостей, що сприятиме активнішій участі громадян у формуванні та реалізації соціальних стандартів та гендерної рівності, а також підвищить ефективність правового забезпечення в цих сферах.

Для посилення ефективності правового забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності важливим є впровадження інноваційних підходів та сучасних технологій. Це може передбачати застосування цифрових інструментів для збору та аналізу даних із метою моніторингу та оцінки рівня дотримання соціальних стандартів і гендерної рівності, а також розробку спеціалізованого програмного забезпечення для автоматизації процесів управління соціальною політикою. Впровадження інноваційних підходів та технологій допоможе покращити якість та ефективність роботи органів влади та громадських організацій у сфері соціального захисту та гендерної рівності.

Поглиблення міжнародного співробітництва є ключовою перспективою для розвитку правового забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності. Здійснення спільних проєктів, обмін досвідом та кращими практиками між країнами сприятиме впровадженню сучасних стандартів та норм у сфері соціального захисту та гендерної рівності. Міжнародні організації, такі як ООН, Європейський Союз та Інтернаціональна організація праці, можуть відігравати важливу роль у координації зусиль країн-учасниць у цій сфері, сприяючи обміну інформацією та наданню підтримки для вдосконалення законодавства і практики забезпечення соціальних стандартів та гендерної рівності.

З огляду на вищезазначене можна висунути такі рекомендації для реалізації ефективної політики та практичних заходів у сфері соціальних стандартів та гендерної рівності:

1. Зміцнення правового забезпечення: вдосконалення законодавства та правових норм, що стосуються соціальних стандартів і гендерної рівності, зокрема шляхом узгодження їх із міжнародними зобов'язаннями та передовими практиками;

2. Розробка інклюзивних політик: впровадження та підтримка політик, спрямованих на забезпечення інклюзивності та рівних можливостей для всіх груп населення, незалежно від гендерної, соціальної чи етнічної приналежності;

3. Створення механізмів моніторингу та оцінки: встановлення ефективних механізмів моніторингу та оцінки реалізації соціальних стандартів та гендерної рівності з метою постійного вдосконалення системи соціального захисту та правового забезпечення;

4. Підвищення гендерної грамотності: розробка та впровадження програм гендерної освіти та інформаційної грамотності для населення з метою поширення обізнаності про права, можливості та основні принципи гендерної рівності;

5. Залучення громадськості: створення умов для активної участі громадськості у процесах формування та вдосконалення політик соціального захисту та гендерної

рівності, забезпечення прозорості та відкритості у прийнятті рішень;

6. Підтримка інновацій: сприяння розвитку та впровадженню інноваційних технологій у сфері соціального захисту та забезпечення гендерної рівності для підвищення ефективності та доступності соціальних послуг;

7. Міжнародне співробітництво: активна участь у міжнародних ініціативах та співпраця з іншими країнами для обміну досвідом та впровадження передових практик у галузі соціальних стандартів та гендерної рівності;

8. Забезпечення доступності інформації: здійснення заходів для забезпечення широкого доступу громадян до інформації про їхні права та можливості у сфері соціального захисту та гендерної рівності;

9. Адаптація до змін у суспільстві: гнучке реагування на соціокультурні зміни та забезпечення адаптації систем соціального захисту та гендерної рівності до потреб сучасного суспільства.

Висновки. Зважаючи на аналіз теоретичних аспектів соціальних стандартів та гендерної рівності, а також практичний досвід їх реалізації, можна сформулювати такі висновки та запропонувати рекомендації для подальшого розвитку цієї сфери.

Необхідно здійснювати постійний моніторинг і оцінку виконання соціальних стандартів та гендерної рівності з метою виявлення проблемних ситуацій та своєчасного вжиття заходів для їх вирішення. Для цього важливо створити ефективні механізми моніторингу та контролю.

Потрібно активно впроваджувати програми гендерної освіти та інформаційної грамотності для підвищення свідомості населення щодо гендерних питань та прав людини.

Важливо розробляти та реалізовувати політики, спрямовані на створення умов для рівного доступу до соціальних послуг та можливостей для всіх категорій населення.

Необхідно забезпечити ефективний моніторинг та оцінку реалізації соціальних стандартів та гендерної рівності з метою виявлення проблемних ситуацій та своєчасного прийняття заходів для їх вирішення.

Важливо стимулювати впровадження та розвиток інноваційних технологій і методів у сфері соціального захисту та гендерної рівності для підвищення ефективності та доступності послуг.

Активна співпраця з міжнародними партнерами може сприяти обміну досвідом та передачі передових практик у сфері соціальних стандартів та гендерної рівності.

Важливо підтримувати розвиток партнерських відносин між державою, громадським сектором і міжнародними організаціями для спільного розв'язання складних соціальних проблем та забезпечення гендерної рівності.

Необхідним є системне оновлення та удосконалення нормативно-правової бази задля досягнення її відповідності міжнародним стандартам та вимогам сучасного суспільства.

Спільні зусилля всіх зацікавлених сторін, зокрема держави, громадських організацій, бізнесу та міжнародних партнерів, допоможуть забезпечити успішне втілення соціальних стандартів та гендерної рівності в життя.

Список використаних джерел

1. Опішняк С. Міжнародні соціальні стандарти: порівняльно-правовий аналіз. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 58–63.
2. Наливайко І. Роль держави у забезпеченні соціальних стандартів та гарантій: теоретико-правові аспекти та світовий досвід. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2. С. 151–155.
3. Даніліна М. Конституція України та соціальний захист населення. *Соціальні права та їх захист адміністративним судом: матеріали III Міжнародної науково-практ. конф.* (м. Київ, 4 верес. 2020 р.). Київ, 2020. С. 25–29.
4. Чутчева О. Дія соціально-забезпечувального законодавства: проблеми теорії та практики. *Держава і право*. 2010. № 47. С. 324–330.
5. Наливайко Л., Марценюк Л. Права жінок та гендерна рівність в Україні: проблеми теорії та практики. *Приватне та публічне право*. 2022. № 1. С. 61–66.
6. Котова-Олійник С. Візуальні репрезентації гендеру в культурі: теоретичні та методологічні підходи до вивчення проблеми. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2009. № 47. С. 27–32.
7. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text.

8. Відішева О., Пелех І. Правове закріплення механізму захисту та забезпечення запобігання та протидії дискримінації. *Здобутки та досягнення прикладних та фундаментальних наук XXI століття: матеріали Міжнародної наукової конф.* (м. Черкаси, 7 серп. 2020 р.). Черкаси, 2020. Т. 2. С. 122–123.
9. Грицай І. Теоретико-правова характеристика механізму забезпечення принципу гендерної рівності. *Правові новели*. 2012. № 5. С. 7–14.
10. Häusermann J. The realisation and implementation of economic, social and cultural rights. *Economic, social and cultural rights: progress and achievement*. 1992. P. 42–73.
11. Гордієнко Л. Оцінка фінансового забезпечення соціальної сфери в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2016. Т. 1. № 2. С. 362–366.
12. Наливайко І. Ефективність правового регулювання соціальних стандартів та гарантій: проблеми та перспективи. *Наукові перспективи*. 2023. № 7 (37). С. 494–509.
13. Nalyvaiko I. The role of constitutional norms in the formation of social standards: aspects of American, European and Ukrainian law. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2023. No. 1. P. 56–63.

Надійшла до редакції 28.02.2024
Прийнято до опублікування 11.03.2024

References

1. Opishniak, S. (2020) Mizhnarodni sotsialni standarty: porivnialno-pravovyi analiz [International social standards: a comparative legal analysis]. *Pravo i suspilstvo*. № 2, pp. 58–63. [in Ukr.].
2. Nalyvaiko, I. (2023) Rol derzhavy u zabezpechenni sotsialnykh standartiv ta harantii: teoretyko-pravovi aspekty ta svitovyi dosvid [The role of the state in ensuring social standards and guarantees: theoretical and legal aspects and world experience]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnurishnykh sprav*. № 2, pp. 151–155. [in Ukr.].
3. Danilina, M. (2020) Konstytutsiia Ukrainy ta sotsialnyi zakhyst naseleння [The Constitution of Ukraine and social protection of the population]. *Sotsialni prava ta yikh zakhyst administratyvnyim sudom: materialy III Mizhnarodnoi naukovy-prakt. konf.* (m. Kyiv, 4 veres. 2020 r.). Kyiv, pp. 25–29. [in Ukr.].
4. Chutcheva, O. (2010) Diia sotsialno-zabezpechualnoho zakonodavstva: problemy teorii ta praktyky [The effect of social security legislation: problems of theory and practice]. *Derzhava i pravo*. № 47, pp. 324–330. [in Ukr.].
5. Nalyvaiko, L., Martseniuk, L. (2022) Prava zhinok ta henderna rivnist v Ukraini: problemy teorii ta praktyky [Women's rights and gender equality in Ukraine: problems of theory and practice]. *Pryvatne ta publichne pravo*. № 1, pp. 61–66. [in Ukr.].
6. Kotova-Oliinyk, S. (2009) Vizualni reprezentatsii genderu v kulturi: teoretychni ta metodolohichni pidkhody do vyvchennia problemy [Visual representations of gender in culture: theoretical and methodological approaches to the study of the problem]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*. № 47, pp. 27–32. [in Ukr.].
7. Konventsiiia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii pro likvidatsiiu vsikh form dyskryminatsii shchodo zhinok vid 18.12.1979 [United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women dated 18.12.1979]. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text. [in Ukr.].
8. Vidisheva, O., Pelekh, I. (2020) Pravove zakriplennia mekhanizmu zakhystu ta zabezpechennia zapobihannia ta protyidii dyskryminatsii [Legal consolidation of the mechanism of protection and provision of prevention and countermeasures against discrimination]. *Zdobutky ta dosiahnennia prykladnykh ta fundamentalnykh nauk XXI stolittia: materialy Mizhnarodnoi naukovoi konf.* (m. Cherkasy, 7 serp. 2020 r.). Cherkasy. T. 2, pp. 122–123. [in Ukr.].
9. Hrytsai, I. (2012) Teoretyko-pravova kharakterystyka mekhanizmu zabezpechennia pryntsyphu hendernoї rivnosti [Theoretical and legal characteristics of the mechanism for ensuring the principle of gender equality]. *Pravovi novely*. № 5, pp. 7–14. [in Ukr.].
10. Häusermann, J. (1992) The realisation and implementation of economic, social and cultural rights. *Economic, social and cultural rights: progress and achievement*, pp. 42–73.
11. Hordiienko, L. (2016) Otsinka finansovoho zabezpechennia sotsialnoi sfery v Ukraini [Assessment of financial support of the social sphere in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia «Ekononika»*. Т. 1. № 2, pp. 362–366. [in Ukr.].
12. Nalyvaiko, I. (2023) Efektyvnist pravovoho rehuliuвання sotsialnykh standartiv ta harantii: problemy ta perspektyvy [Effectiveness of legal regulation of social standards and guarantees: problems and prospects]. *Naukovi perspektyvy*. № 7 (37), pp. 494–509. [in Ukr.].
13. Nalyvaiko, I. (2023) The role of constitutional norms in the formation of social standards: aspects of American, European and Ukrainian law. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. No. 1, pp. 56–63.

ABSTRACT

Iryna Hrytsai. Social standards and gender equality: integration of theory and practice in legal provision. This article deals with a comprehensive analysis of social standards and gender equality, covering their theoretical foundations, legal mechanisms of support and practical aspects of implementation in modern conditions.

One of the key components of social standards is gender equality, which implies equal opportunities and rights for men and women in all spheres of life. Ensuring gender equality is a necessary step for building a just society where every person has equal opportunities for self-realization, regardless of gender. However, despite the recognition of the importance of social standards and gender equality, numerous challenges and problems arise in practice. These challenges may be related to stereotypes, discrimination, and insufficient effectiveness of legal mechanisms.

Various aspects such as social standards and gender equality are explored, as well as their integration into legal frameworks. Special attention is paid to the analysis of mechanisms for ensuring these standards through legal instruments. The article also examines the role of the international community in this process, as well as practical challenges and problems arising from the implementation of social standards and gender equality in practice. Different approaches and strategies used to ensure compliance with these standards in different countries and regions are highlighted.

The conclusions of the article include recommendations for the further development of legal protection, and also emphasize the importance of joint efforts of various actors to ensure social standards and gender equality in modern society. It is noted that only through cooperation and coordination of efforts, it is possible to achieve significant progress in this area and ensure comprehensive development of society.

Keywords: social standards, social guarantees, social rights, gender equality, legal support, theoretical analysis, practical aspects, mechanisms of support, international community, challenges and problems, recommendations, human rights.

УДК 329 (477)

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-1-66-71

Юрій КИРИЧЕНКО[©]
доктор юридичних наук, професор
(Національний університет «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя, Україна)

Ігор ШУЛЕЖКО[©]
магістр права
(м. Запоріжжя, Україна)

КОНСТИТУЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА НА УЧАСТЬ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ СПРАВАМИ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВАХ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Досліджено положення відповідних норм конституцій України та європейських держав, в яких закріплено право брати участь в управлінні державними справами. На підставі порівняльного аналізу зроблено висновок про відповідність положень ст. 38 Конституції України вимогам міжнародно-правових актів у сфері прав людини.

Ключові слова: конституція, управління державними справами, референдум, всеукраїнський референдум, місцевий референдум, органи державної влади, органи місцевого самоврядування.

Постановка проблеми. Особливе місце серед конституційних політичних прав і свобод людини і громадянина посідає право брати участь в управлінні державними справами, котре знайшло своє закріплення у ст. 38 Конституції України і без якого

© Ю. Кириченко, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-1212-1622>

kirichenko_yuriy84@ukr.net

© І. Шулежко, 2024

marfavalerkovna0508@gmail.com